

۲۰۱۸/۰۸/۱۲

حامد فارانی

نگاهی به لویه جرگه های عنعنوی افغانستان

یکی از ارکان مجلس قانونگذاری مهم افغانستان **لویه جرگه عنعنوی** آن می باشد **لویه جرگه** یا بهتر بگویم مجلس مشورتی یا شورای بزرگ خبرگان اقوام و قبایل است که تاریخ مشخص آن به قرنهای دور تعلق دارد. **لویه جرگه** در افغانستان زاده **جرگه** عنعنوی تاریخی تمام اقوام بهم پیوسته افغانستان است این **جرگه** ای عنعنوی به اشکال کوچک آن نیز در زندگی مردم برای حل مشکلات رایج بوده و این عنعنه ای خجسته از ابتکارات گذشتگان همیشه رایج خواهد ماند.

" یعنی **لویه جرگه** یا مجلس بزرگ خبرگان اقوام " که همه اقوام در آن برای سرنوشت کشور تصمیم جمعی میگیرند با اشتراک آرای خبرگان همه قبایل افغان شمول در **لویه جرگه** ها تصمیمات بزرگ ملی به نفع همگان اتخاذ می شود، همه خبرگان اقوام دعوت می شوند تا در این **لویه جرگه** بین الاقوامی شرکت کنند چون هدف دفاع از کشور و منافع کشور در میان است این **لویه جرگه** در حالات مهم بحرانی بنابه ضرورت برگزار می شوند. بطور مثال انتخاب پادشاه در قدیم و فعلا هم برای تشکیل یک دولت موقت یا انتخاب رئیس جمهور در حالات بحرانی یا موضوعاتی اهم دیگر مثلا حمله کشور بیگانه و غیره ... که منافع کشور در خطر باشد ایجاب می کند به دایر کردن **لویه جرگه** اقدام کنند.

لویه جرگه عنعنوی ما افغانها زیبا ترین تجلی دموکراسی واقعی بشری نیز می باشد که شاید کم نظیر باشد **لویه جرگه** ها و **جرگه** های کوچک مشورتی برای حل و فصل منازعات کوچک و بزرگ در فضای مشورتی غرض تفاهم دایر می شوند.

ما افغانها در تاریخ کشور خود نمونه های زیادی بخصوص از **لویه جرگه** ها داریم که برای حل و فصل مسایل ملی کشور که در تهاجم قرار گرفته باشد با یک تفاهم ملی برگزار شده اند. بطور مثال نمونه بارز و خاص آن تاریخ برجسته است که می توان **لویه جرگه** تاریخی **قلعه مزار شیر سرخ قندهار** را یادآوری کرد که برای تعیین پادشاهی افغانستان در سال ۱۷۴۷ میلادی دایر شد و در آن **جرگه احمد شاه بابا ابدالی** به اکثریت آراء از جانب مردم افغانستان انتخاب شد که آنرا بنام **جرگه مزار شیر سرخ** می شناسند. (در قندهار هنوز هم قلعه ای به همین نام تاریخی وجود دارد.)

در آن **جرگه** همه اقوام از همه نقاط کشور شرکت کرده بودند تا پادشاه آینده کشور شانرا (افغانستان) به خواست همگان انتخاب کنند، **جرگه مزار شیر سرخ** ۹ روز دوام کرد و در طول این ۹ روز جلسات به اتفاق آراء شخصیت برارنده را منحصی پادشاه کشور برای سلطنت انتخاب کردند.

در همان **لویه جرگه** خوانین یک دیگر شانرا منحصی سلطان رد نمی پذیرفتند در میان همه خوانین تنها کسیکه در این **لویه جرگه** گپ نمی زد و سکوت اختیار کرده بود **احمد خان ابدالی** بود چون این مرد از مسئولیت بزرگ که دفاع از کشور و دفاع از ارزش های دینی و ملی را وظیفه بسیار سنگین و پرمسئولیت می دانست سکوت کرده بود. و از چنین مسئولیت حساس، احساس ترس وی بر احساس غرور وی غلبه داشت چنین احساس ترس شریفانه، وی را در پذیرش بار سنگینی وظیفه ملی یاری کرد. زیرا او تشنه قدرت و مقام نبود بلکه مسئولیت تامین امنیت مردم و حفاظت از ناموس کشور راعهده دار می شد، در حالیکه **احمد خان ابدالی** مرد میدان و دلاوری شجاع و جنگجو بود که به جز از خدا و حق مردم مظلوم کشور دیگر از هیچ کس هراس نداشت.

بالاخره در روز نهم **لویه جرگه** به اتفاق آراء طرفین "**خوانین اقوام**" تصمیم گرفتند که یک شخص بیطرف مصلح که مورد احترام همه قبایل و ریش سفیدان باشد باید با دآوری تصمیم وکالت را به خواست و قبولی طرفین جرگه اتخاذ کند و در زمینه دلایل را برای قناعت همگان نیز ارائه دهد تا پادشاه افغانستان را همگان قبول کنند.

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکني د ليکنيزې بڼې پاڼوالې د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

در این **لویه جرگه** عنعنوی **مزار شیر سرخ** یک مرد روحانی که همه قبایل به این مرد ریش سفید که مورد احترام همه بزرگان **لویه جرگه** بود بنام **میر صابر شاه کابلی** که از تبار سادات و شخص پاک نفس، مردی متقی و صاحب علم و معرفت بود و در طول این ۹ روز پیوسته حضور داشت به تصمیم اعضای جلسات وکالت چنین امر مهم را بگردن گرفت.

وقتی تقوا و سکوت و خاموشی جنرال جوان فاتح مدبر "**احمد خان ابدالی**" را مشاهده کرد او را نسبت به دیگران ترجیح داد و انتخاب کرد و چنین انتخاب عالی از طرف تمام جناح های لویه جرگه پذیرفته شد.

بعنوان ختم جلسه **لویه جرگه** (چون لویه جرگه در فضای باز دایر شده بود و در زمان فصل گندم موازی بود) خوشه از گندم را **میر صابر شاه کابلی** برداشت و بر دستار (لونگی) **احمد خان ابدالی** قرار داد چراکه گندم نماد تاج انسانیت و شرافت و روزی خداست و پادشاه هم که خادم مردم است بر دستار شاه جوان مزین ساخت .

احمد خان ابدالی ۲۵ ساله که مردم او را **احمد شاه بابا** لقب دادند پادشاه عادل افغانستان از جانب جرگه مردم تعیین و شناخته شد.

پس **لویه جرگه** ما افغان ها نماد وحدت و نماد وفاق ملی و همدلی و برابری همه اقوام و نماد همزیستی باهمی است .

وقتی در آخر کار چیزی که با اکثریت آرای مردم تعیین شود آن را می توان دموکراسی یا مردم سالاری انسانی و اخلاقی نامید.

لویه جرگه افغانستان از آنجمله نهاد های مردم سالاری تاریخی است که در بین ملل جهان قرن ها قبل تجلی دموکراسی کنونی را تمثیل کرده بود.

د پانو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ